X kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 17)**

z dnia 9 kwietnia 2024 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 17)

9 kwietnia 2024 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Tomasza Kostusia (KO)**, zastępcy przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– informację Państwowej Inspekcji Pracy na temat „Problematyka powierzania i wykonywania pracy w Polsce przez cudzoziemców, w szczególności obywateli Ukrainy, w działaniach kontrolno-nadzorczych Państwowej Inspekcji Pracy realizowanych w latach 2022–2023 oraz w działaniach informacyjno-edukacyjnych wdrożonych w konsekwencji zwiększonego napływu cudzoziemców do Polski w związku z wojną ukraińsko-rosyjską”.

W posiedzeniu udział wzięli: **Katarzyna Łażewska-Hrycko** główny inspektor pracy wraz ze współpracownikami, **Bartłomiej Potocki** dyrektor Departamentu Integracji Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikami oraz **Adam Ostrowski** specjalista do spraw legislacyjnych Związku Miast Polskich.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk** i **Tadeusz Oset** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Szanowni państwo, w imieniu pana przewodniczącego Marka Sawickiego i z jego upoważnienia witam bardzo serdecznie. Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Kontroli Państwowej. Stwierdzam przyjęcie protokołów poprzednich posiedzeń Komisji wobec niewniesienia do nich zastrzeżeń.

Witam bardzo serdecznie naszych gości. Witamy panią minister Katarzynę Łażewską-Hrycko, głównego inspektora pracy. Witamy pana Jarosława Leśniewskiego – zastępcę głównego inspektora pracy, pana Dariusz Górskiego – dyrektora Departamentu Legalności Zatrudnienia w Głównym Inspektoracie Pracy i pana Konrada Woźniaka – pracownika Departamentu Informatyki w GIP. Witam również panią Agnieszkę Ołdakowską – naczelnika w Departamencie Rynku Pracy w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, panią Lidię Leśniewską-Różycką – naczelnika w Departamencie Rynku Pracy w MRPiPS oraz pana Bartłomieja Potockiego – dyrektora Departamentu Integracji Społecznej w MRPiPS.

Szanowni państwo, czy są uwagi do porządku dziennego? Nie słyszę, zatem uznaję, że porządek został przyjęty.

Przystępujemy do realizacji porządku obrad, a więc rozpatrzenia informacji Państwowej Inspekcji Pracy na temat „Problematyka powierzania i wykonywania pracy w Polsce przez cudzoziemców, w szczególności obywateli Ukrainy, w działaniach kontrolno-nadzorczych Państwowej Inspekcji Pracy realizowanych w latach 2022–2023 oraz w działaniach informacyjno-edukacyjnych wdrożonych w konsekwencji zwiększonego napływu cudzoziemców do Polski w związku z wojną ukraińsko-rosyjską”. Strasznie skomplikowany i zawiły ten tytułu. Proszę bardzo panią główną inspektor pracy o przedstawienie informacji. Bardzo proszę, pani minister.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, na początek jeszcze tylko zasygnalizuję, że towarzyszy mi również zastępca – pan Dariusz Mińkowski odpowiedzialny za nadzór nad legalnością zatrudnienia.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Tak. Przepraszam.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Mam dziś zaszczyt i przyjemność przedstawić państwu materiał dotyczący działań kontrolno-nadzorczych oraz prewencyjnych realizowanych przez PIP w latach 2022–2023 w sprawach związanych z powierzaniem pracy cudzoziemcom, w szczególności obywatelom Ukrainy.

O tym, jak istotny dla PIP jest obecnie wątek pracowników cudzoziemskich w Polsce, niech świadczą chociażby dzisiejsze wydarzenia realizowane w różnych instytucjach i na różnym szczeblu z udziałem ekspertów PIP: spotkanie grupy roboczej do spraw polityki migracyjnej, która w dużej mierze koncentruje się na kwestiach migracji zarobkowych, inauguracyjne spotkanie międzyresortowego zespołu do spraw handlu ludźmi, w tym także do spraw pracy przymusowej, której ofiarami najczęściej padają cudzoziemcy, wspólne szkolenie inspektorów pracy oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej dotyczące problematyki legalności zatrudnienia cudzoziemców czy wreszcie dzisiejsze posiedzenie Komisji, w toku którego omawiamy zagadnienia związane z cudzoziemcami pracującymi w naszym kraju. W działaniach kontrolno-nadzorczych oraz edukacyjno-informacyjnych PIP dotyczących cudzoziemców jak w soczewce widoczne są wszystkie istotne problemy naszego rynku pracy: nielegalne zatrudnienie, nieprzestrzeganie przepisów o czasie pracy i wynagrodzeniach za pracę czy też nadużywanie umów cywilnoprawnych, w tym także w pracy tymczasowej.

Przygotowany przez nas materiał stanowi próbę zaprezentowania najistotniejszych zjawisk związanych z pracą cudzoziemców w Polsce nie tylko w kontekście pracy podejmowanej przez pracowników będących obywatelami państw trzecich, głównie Ukrainy, bezpośrednio na rzecz polskich pracodawców, ale także w innych formach zatrudnienia za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej czy też w trybie delegowania w ramach świadczenia usług. Podjęliśmy także próbę ukazania różnego rodzaju niepożądanych zjawisk w sferze pracy, które w dużej mierze dotykają cudzoziemców z jednoczesnym wskazaniem propozycji rozwiązań obejmujących również obszar stanowienia i stosowania prawa, które w naszej ocenie mogłyby przyczynić się do ograniczenia skali ujawnianych nieprawidłowości. Z uwagi na to, że największą grupę cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce stanowią obywatele Ukrainy, materiał w dużej mierze odnosi się do tej właśnie grupy zagranicznych pracowników.

Przedstawione informacje, oparte na danych liczbowych, dotyczą kontroli prowadzonych przez organy PIP w latach 2022–2023 i ich wyników, przy czym należy mieć na uwadze, że dane za rok 2023 mają charakter wstępny, a w ostatecznym kształcie zostaną zaprezentowane w sprawozdaniu z działalności PIP w 2023 r., które aktualnie pozostaje w opracowaniu.

O przedstawienie materiału poproszę pana Dariusza Górskiego – dyrektora Departamentu Legalności Zatrudnienia w GIP.

Dyrektor Departamentu Legalności Zatrudnienia Głównego Inspektoratu Pracy Dariusz Górski:

Dziękuję bardzo, pani minister. Szanowni państwo, mówiąc o zadaniach PIP związanych z obecnością cudzoziemców na polskim rynku pracy, należy powiedzieć, że te zadania mają charakter kompleksowy. To nie tylko kontrole legalności zatrudnienia, powierzania innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców, ale także liczne zadania edukacyjne i informacyjne, które kierujemy nie tylko do samych cudzoziemców pracujących w Polsce, lecz także do tych podmiotów, które tych cudzoziemców zatrudniają.

Mówiąc o obecności cudzoziemców na polskim rynku pracy, należy wyjść od ogólnego, generalnego stwierdzenia, że dostęp cudzoziemca z państwa trzeciego do polskiego rynku pracy nie jest swobodny, tak jak dla obywatela Unii Europejskiej. Wiąże się z koniecznością spełnienia określonych warunków związanych z legalnością pobytu tego cudzoziemca na terytorium Polski oraz co do zasady z koniecznością pozyskania zezwolenia na pracę. Oczywiście istnieje szereg wyjątków od tego wymagania, a te wyjątki dedykowane są obywatelom obecnie pięciu państw, w tym także Ukrainy, którzy

mają możliwość podejmowania pracy w Polsce w ramach tzw. procedury uproszczonej, np. w formule zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi.

Mówiąc o dokumentach legalizujących zatrudnienie cudzoziemców w Polsce, jak państwo zobaczą na tym slajdzie, liczba wydawanych zezwoleń na pracę dla obywateli Ukrainy znacznie nam spadła w porównaniu chociażby z rokiem 2022, ale wynika to m.in. z tego, że obywatele tego kraju czy podmioty, które powierzają pracę obywatelom Ukrainy, korzystają właśnie z tych innych, prostszych formuł legalizacji ich zatrudnienia, czy to poprzez oświadczenia rejestrowane w PUP i wpisywane do ewidencji prowadzonych w PUP, czy to poprzez formułę powiadomienia elektronicznego, również kierowanego do PUP. Niemniej jednak należy zauważyć, że wzrasta nam liczba zezwoleń na pracę dla obywateli niektórych innych państw, co jest dla nas sygnałem, że w stosunku do tych narodowości czy obywateli tych państw musimy też ukierunkować nasze działania kontrolno-nadzorcze, jak i edukacyjno-informacyjne.

Jeżeli mówimy o oświadczeniach, które są rejestrowane w PUP, to również w porównaniu z ubiegłym rokiem liczba tych dokumentów nam spadła, ale tutaj także trzeba zwrócić uwagę na możliwość powierzania pracy głównie obywatelom Ukrainy poprzez najprostszą formułę, czyli powiadomienie elektroniczne kierowane poprzez serwis praca.gov.pl, oraz brak możliwości rejestrowania takich oświadczeń w stosunku do obywateli Rosji, którzy od października 2022 r. nie mają już możliwości legalizowania zatrudnienia w tym trybie, a mają możliwość kontynuowania zatrudnienia wyłącznie na podstawie tych dokumentów, które były wydawane w latach poprzednich.

Przepisy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w znacznym stopniu zliberalizowały procedury związane z pobytem i pracą cudzoziemców będących obywatelami tego kraju w Polsce. Dają one możliwość legalnego wykonywania pracy nie tylko tym cudzoziemcom, którzy przybyli do Polski bezpośrednio w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, czyli po dacie 24 lutego 2022 r., ale także – mówiąc w uproszczeniu, bo dotyczy to także ich małżonków – tym obywatelom Ukrainy, którzy legalnie przebywali na terytorium Polski przed wybuchem wojny. Z perspektywy PIP i naszych procedur kontrolnych wydawałoby się, że ta uproszczona procedura jest na tyle prosta i łatwa dla podmiotów, które powierzają pracę cudzoziemcom w tej formule, ale dane statystyczne dotyczące nieprawidłowości, które stwierdzamy w tym obszarze, pokazują, że w związku z tymi regulacjami istnieje także kilka pułapek, które chcielibyśmy wyeliminować, pracując nad nowymi przepisami związanymi z powierzaniem pracy cudzoziemcom w Polsce.

Jeżeli spojrzymy na statystyki związane z obywatelami Ukrainy wykonującymi pracę w Polsce w trybie powiadomienia rejestrowanego w PUP w formule elektronicznej, to widzą państwo, że w dużych ośrodkach miejskich, głównie na terenie województwa mazowieckiego, ale także województw dolnośląskiego, zachodniopomorskiego i pomorskiego, koncentracja obywateli Ukrainy jest po prostu największa. W momencie, kiedy wybuchała wojna w Ukrainie, jako urząd stanęliśmy przed nowymi wyzwaniami. Zastanawialiśmy się, w jaki sposób przygotować się do nowej sytuacji, na którą tak naprawdę nikt nie był przygotowany, jak i w jaki sposób dostosować funkcjonowanie naszego urzędu i działanie naszych kadr oraz w jaki sposób udzielać pomocy i wsparcia cudzoziemcom, którzy w znacznej liczbie napłynęli na terytorium naszego państwa.

Wizja pomocy czy współpracy na rzecz obywateli Ukrainy przybrała postać specjalnego dokumentu, który nazwaliśmy sobie „Strategią funkcjonowania Państwowej Inspekcji Pracy w sytuacji zwiększonego napływu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w następstwie działań wojennych w Ukrainie”. Zakładaliśmy bowiem, że po tym pierwszym okresie, kiedy cudzoziemcom będzie potrzebna taka zwyczajna, ludzka pomoc humanitarna, przyjdzie taki moment, kiedy będą oni chcieli pozostać aktywni na polskim rynku pracy. Jako urząd musieliśmy być do tego przygotowani nie tylko poprzez działania kontrolno-nadzorcze, ale także poprzez działania edukacyjne i informacyjne, które dedykowane były tej grupie pracowników. Dlatego też w strategii założyliśmy realizację określonych celów operacyjnych, które związane były nie tylko właśnie z dobrze ukierunkowanymi i dedykowanymi kontrolami, dotyczącymi przede

wszystkim nielegalności zatrudnienia, ale także warunków pracy samych cudzoziemców. Założyliśmy również konieczność zwiększenia dostępności, jeśli chodzi o informacje co do przepisów i co do wiedzy na temat warunków i sposobów podejmowania pracy w Polsce, żeby nie dochodziło do naruszeń i nadużyć na szkodę tej grupy pracujących. Z drugiej strony wiedzieliśmy, że kluczem do prawidłowego funkcjonowania w tej nowej sytuacji są dobre przepisy prawa pracy, dlatego też mieliśmy bardzo intensywną, roboczą i ekspercką współpracę w ministerstwem właściwym w sprawach pracy po to, żeby przepisy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w kontekście związanym z zatrudnieniem były dostosowane do nowych warunków i dawały możliwość skutecznej ochrony cudzoziemców przed nadużyciami. Podejmowaliśmy także liczne działania w sferze międzynarodowej, promując określone standardy zatrudnienia obywateli Ukrainy. Nasze wzorce i rozwiązania zostały bardzo dobrze ocenione. Dowodem tego dobrego postrzegania naszych działań na arenie międzynarodowej było np. to, że sama strategia została wyróżniona specjalną nagrodą Europejskiego Urzędu do spraw Pracy jako jedna z najlepszych dobrych praktyk europejskich w zakresie wdrażania określonych standardów zatrudnienia cudzoziemców w danym kraju.

Kolejny aspekt, który wiązał się ze skutecznym monitorowaniem i przeciwdziałaniem nadużyciom na szkodę cudzoziemców, to także możliwość składania skarg. Już zanim zdarzyła się wojna w Ukrainie, stworzyliśmy obywatelom krajów byłego bloku wschodniego możliwość składania skarg do PIP w ich językach narodowych. Na tym slajdzie widzą państwo statystyki związane z liczbą skarg składanych przez cudzoziemców. Nie jest to nowością, że tematyka skarg, które składają do nas obywatele innych państw, w tym także obywatele Ukrainy, dotyczy tych samych zagadnień, z którymi zwracają się do nas obywatele polscy. To są kwestie wynagrodzeń za pracę, minimalnej stawki godzinowej w przypadku umów cywilnoprawnych, legalności powierzania pracy, czyli zawierania umów, które w stosunku do cudzoziemców w każdym przypadku powinny być zawierane na piśmie.

Kluczowym obszarem naszej działalności oczywiście są kontrole legalności zatrudnienia, powierzania innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców. Z roku na rok rośnie nam liczba kontroli, które realizujemy w tym obszarze. Oczywiście w związku z tym, że największą liczbowo grupą cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce są obywatele Ukrainy, to właśnie oni są najliczniej reprezentowaną grupą cudzoziemców, których legalność zatrudnienia jest weryfikowana w toku naszych kontroli. Jeśli chodzi o statystyki za rok ubiegły, proszę zobaczyć, że liczba tych kontroli, w których ujawniliśmy nielegalne powierzenie pracy cudzoziemcom, wzrosła nam do 25%. Wykazaliśmy nielegalne powierzenie pracy ponad 4 tys. obywateli Ukrainy, co stanowi 16% wszystkich objętych kontrolą obywateli tego państwa. To wzrost w porównaniu z rokiem 2022, kiedy ten wskaźnik szacowaliśmy na poziomie 12%.

Tu ciekawy slajd, który pokazuje tak naprawdę, w jakim obszarze, w którym momencie czy na podstawie jakiego dokumentu legalizującego zatrudnienie ujawniamy nieprawidłowości. Ponad 100-procentowy wzrost dotyczy przypadków powierzenia pracy obywatelom Ukrainy na podstawie powiadomień o podjęciu pracy rejestrowanych w elektronicznym systemie praca.gov.pl. Wydawałoby się, że to stosunkowo najprostsze dla podmiotów powierzających pracę narzędzie do spełnienia wymogów, które wynikają z obowiązujących przepisów, nie będzie generowało dużej liczby nadużyć. Tymczasem wyniki naszych kontroli pokazują, że tutaj ten skok nieprawidłowości związanych z legalnością powierzania pracy cudzoziemcom jest największy, co dla nas jest także sygnałem do tego, żeby wspólnie z resortem właściwym do spraw pracy pracować nad przepisami czy nad rozwiązaniami legislacyjnymi, które dałyby możliwość uszczelnienia tego systemu, nie rezygnując jednocześnie z tej formuły legalizacji zatrudnienia cudzoziemców.

Jeśli chodzi o sektory, w których najczęściej ujawniamy nieprawidłowości, to oczywiście jest to budownictwo, co pewnie nikogo nie dziwi, a także usługi administrowania i działalność wspierająca, a pod tym hasłem kryje się także działalność agencji zatrudnienia, w szczególności agencji pracy tymczasowej. Wśród nieprawidłowości, które ujawniamy najczęściej, jest oczywiście brak wymaganego zezwolenia na pracę, ale trzeba pamiętać, że w tej formule czy w tym parametrze mieszczą się także takie zdarzenia,

które wiążą się z przypadkami, kiedy osoba wykonywała pracę na podstawie innego dokumentu legalizującego, np. na podstawie oświadczenia czy powiadomienia. Stwierdzaliśmy nieprawidłowości, które skutkują uznaniem, że ten cudzoziemiec powinien legitymować się zezwoleniem na pracę, którego w danym momencie nie posiada, stąd też ten wskaźnik nieprawidłowości związanych z brakiem wymaganego zezwolenia na pracę nadal jest bardzo duży.

Stosunkowo nieliczne, jak państwo widzą, są przypadki nielegalnego pobytu na terytorium Polski. Co roku sprawozdajemy tego typu przypadki ujawnione w działalności kontrolno-nadzorczej PIP zarówno do ministerstwa właściwego w sprawach pracy, jak i do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Natomiast należy powiedzieć, że stwierdzanie nielegalnego pobytu przez nas jest obarczone pewnego rodzaju ryzykiem błędu w związku z tym, że do pory nie dysponujemy możliwością sprawdzenia czy weryfikacji tych danych w systemie Pobyt, którym dysponuje Straż Graniczna, a o co od lat wnioskujemy.

W zaprezentowanym materiale staraliśmy się przekazać państwu informacje dotyczące nie tylko standardowych czy drastycznych przypadków powierzenia pracy cudzoziemcowi przez przedsiębiorcę, który jest bezpośrednim beneficjentem jego pracy i z niej korzysta, ale także tzw. nietypowych form zatrudnienia, czyli w ramach pracy tymczasowej, korzystania z usług agencji zatrudnienia i agencji pracy tymczasowej oraz w czymś, co jest dla nas nowym zjawiskiem, nowym fenomenem, tj. w procedurach outsourcingu, w ramach którego widzimy różnego rodzaju nieprawidłowości i szereg nadużyć, jakie się z tym wiążą, a które staramy się diagnozować. Te zdarzenia mają też potem swoje przełożenie na wnioski legislacyjne kierowane ze strony głównego inspektora pracy do właściwych ministerstw.

Mówiąc o powierzaniu pracy w formułach nietypowych, czyli zarówno pracy tymczasowej jak i outsourcingu, należy powiedzieć, że jednym z celów takich kontroli jest przede wszystkim ujawnienie podmiotów, które świadczą tego typu usługi nielegalnie. W 2023 r. ujawniliśmy 56 podmiotów, które świadczą nielegalnie usługi agencji zatrudnienia, a w 2022 r. ten wskaźnik był niższy. Badamy nie tylko podmioty, które są założone i prowadzone przez obywateli polskich, ale także przez obywateli innych państw, głównie państw trzecich. Wśród tych podmiotów, jakie są założone i prowadzone przez cudzoziemców spoza Polski i UE, największą liczbę stanowią oczywiście firmy czy agencje zatrudnienia prowadzone przez obywateli Ukrainy. W stosunku do tych podmiotów ujawniliśmy największą liczbę przedsiębiorstw, które świadczyły tego typu usługi z naruszeniem obowiązujących przepisów, a więc nielegalnie, czyli bez wymaganego certyfikatu, który daje możliwość prowadzenia takiej działalności gospodarczej.

Wspominałem już o nowym zjawisku, z jakim mierzymy się na rynku pracy, wynikającym z tego, że formuła pracy tymczasowej przestała przedsiębiorcom wystarczać. Poszukiwane są nowe modele biznesowe, w których nie ma ograniczeń wynikających z konieczności przestrzegania przepisów o pracy tymczasowej. To jest właśnie outsourcing. W naszych działaniach koncentrujemy się nie tylko na takich podmiotach, które dystrybuują osoby w taki sposób, czyli będących outsourcerami, ale badamy także drugą stronę tego modelu biznesowego, czyli podmioty, które korzystają z tego typu formuły wykonywania pracy świadczonej przez osoby wypożyczone z podmiotu, który nie jest agencją zatrudnienia, a pomimo to dystrybuuje osoby do świadczenia pracy na rzecz innych firm, innych przedsiębiorców. Również w tym zakresie widzimy różnego rodzaju nieprawidłowości i konieczność uszczelnienia systemu.

W naszym przekonaniu w tym momencie jedyną formułą wypożyczenia pracownika jest formuła pracy tymczasowej, a wszystkie inne rozwiązania, które funkcjonują obecnie na rynku, służą w dużej mierze temu, żeby obejść obowiązujące przepisy. Stąd też wniosek legislacyjny, który główny inspektor pracy, pani minister Katarzyna Łażewska-Hrycko, skierowała jeszcze w 2023 r. do ówczesnego Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Ten wniosek legislacyjny jest obecnie procedowany. Liczymy na to, że zmienione przepisy uszczelnią te rozwiązania i pozwolą na wyeliminowanie tych nadużyć, które wiążą się z wykorzystywaniem formuły outsourcingu w tych przypadkach, w których de facto mamy do czynienia albo z pracą tymczasową, albo z realizacją zapotrzebo-

wania na pracę stałą przez ten podmiot, który korzysta czy jest finalnie beneficjentem pracy tych osób. Skala ujawnionych przypadków być może nie jest wielka, natomiast jeśli chodzi o koszty społeczne i koszty związane z nieprawidłowościami, które identyfikujemy w zatrudnieniu, w naszym przekonaniu uzasadniają wprowadzenie określonych rozwiązań legislacyjnych, które mają za zadanie uszczelnienie tego systemu.

Trzecie zjawisko, które wiąże się z funkcjonowaniem cudzoziemców na polskim rynku pracy, to są konstrukcje delegowania w ramach świadczenia usług. Jeśli chodzi o delegowanie pracowników do Polski, to jest to taka formuła, w której więź prawna łącząca pracownika cudzoziemskiego z jego macierzystym pracodawcą z zagranicy nie ustaje, niemniej jednak czasowo wykonuje on pracę w Polsce w przedsiębiorstwie oddelegowania. Polskie regulacje na to zezwalają, chociaż co do zasady te konstrukcje delegowania w ramach świadczenia usług wiążą się ze świadczeniem usług przez podmioty w ramach UE, ale nasza ustawa o delegowaniu pracowników, oprócz przestrzegania przepisów związanych stricte z procesami delegowania, wymaga także dopełnienia wymogów związanych z legalnością powierzenia pracy cudzoziemcom w tej formule.

Jeżeli popatrzymy na statystyki związane z delegowaniem pracowników do Polski, to również tutaj, jeśli chodzi o obywateli państw trzecich, dominuje w tych procesach Ukraina. A jeśli chodzi o kraje członkowskie, to drugim państwem, które wybija się na czoło wśród tych, z których pracownicy najczęściej są delegowani do naszego kraju, są Niemcy. Na przestrzeni lat 2022–2023 przeprowadziliśmy prawie 180 kontroli tych procesów, które odnoszą się nie tylko do procedury prawidłowości samego delegowania, ale wiążą się także z koniecznością sprawdzenia warunków zatrudnienia, jakie winny być zapewnione pracownikom cudzoziemskim, którzy czasowo wykonują pracę na terytorium naszego państwa.

Zjawiska negatywne, które wiążą się z procesami delegowania, to wielopoziomowe struktury podwykonawcze i tak naprawdę dystrybucja pracowników pomiędzy podmiotami, co ma na celu rozmycie odpowiedzialności, przy formalnym założeniu, że więź prawna z macierzystym pracodawcą nie powinna ustawać. Widzimy, że w procesach delegowania osoby, które powinny być transferowane z jednego państwa do drugiego, tak naprawdę są rekrutowane na terytorium naszego państwa, a instytucja prawna delegowania jest wykorzystywana tylko po to, żeby popełniać nadużycia na szkodę osób pracujących. Również system na tym cierpi, ponieważ według naszej wiedzy i z tego, jakie modele biznesowe do nas docierają, mamy podejrzenie, że prawdopodobnie traci na tym system, ponieważ import usługi wiąże się ze zmniejszeniem należności publicznoprawnych wynikających z konieczności odprowadzania podatku VAT, który w tym przypadku odprowadzany nie jest. Nie jest to główny cel naszej działalności, niemniej jednak chcielibyśmy wskazać, że oprócz tego, że w tych nielegalnych procedurach delegowania stratny jest sam pracownik, to również system ponosi stratę, której należałoby się przyjrzeć.

Mówiąc o działaniach prewencyjnych, chciałbym zauważyć, że jeśli chodzi o zadania dedykowane stricte obywatelom Ukrainy, to powołaliśmy do życia nową stronę internetową. W ramach portalu PIP funkcjonuje także jego odsłona ukraińska, gdzie zamieściliśmy szereg porad i informacji bardzo przydatnych z perspektywy nie tylko samych cudzoziemców wykonujących pracę, ale także podmiotów, które decydują się na powierzanie pracy cudzoziemcom. W działaniach na rzecz migrantów wojennych z Ukrainy wykorzystujemy materiały informacyjne także poprzez różnego rodzaju filmy z napisami w języku ukraińskim, o których wiemy, że są bardzo dobrze odbierane przez beneficjentów tych działań.

Jeśli chodzi o działania szkoleniowe i edukacyjne, są one adresowane zarówno do osób, które są zatrudnione w naszym kraju, w stosunku do cudzoziemców, jak i do podmiotów, które cudzoziemców zatrudniają. Łącznie w roku 2023 przeprowadziliśmy 105 szkoleń, przeszkalając 752 osoby z Ukrainy. Te działania dedykowane były również pracodawcom, którzy zatrudniają obywateli Ukrainy.

Na koniec kilka słów na temat naszej działalności międzynarodowej. Wiedzą państwo, że bardzo aktywnie współpracujemy z Europejskim Urzędem do Spraw Pracy. W działaniach tego urzędu funkcjonuje Europejska Platforma na rzecz Przeciwdziałania Pracy Niezarejestrowanej. W związku z działaniami platformy i w kontekście dzia-

łań wojennych na Ukrainie została powołana specjalna podgrupa robocza zajmująca się zagadnieniami związanymi z uchodźcami wojennymi z Ukrainy, a w dowód uznania dla naszych działań dedykowanych tej grupie cudzoziemców przewodnictwo w podgrupie roboczej zostało powierzone PIP. Podgrupa spotykała się czterokrotnie. Nasze doświadczenia i wymiana informacji z partnerami zagranicznymi wskazują, że rozwiązania zarówno legislacyjne, jak i organizacyjne, które przyjęliśmy w Polsce, są bardzo zbliżone do tych, które zostały zrealizowane w innych państwach europejskich. W tym momencie potrzebna jest jedynie praca nad tym, żeby te dobre praktyki i dobre rozwiązania zostały utrzymane. Dziękuję bardzo za uwagę.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Bardzo dziękuję pani minister za wprowadzenie, a panu dyrektorowi za przedstawienie i omówienie tej prezentacji, bardzo atrakcyjnej w wymiarze graficznym i merytorycznym.

Chciałbym zapytać przedstawicieli MRPiPS, czy mają jakieś uwagi. Czy panie naczelnik chciałyby się odnieść do tej prezentacji i do wniosków tu przedstawionych? Tak, bardzo proszę.

Naczelnik wydziału w Departamencie Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Lidia Leśniewska-Różycka:

Nie mamy uwag.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Nie ma uwag. Dziękuję bardzo.

Zatem, jeżeli państwo pozwolą, to otwieram dyskusję, ale zanim to zrobię, jedna uwaga z mojej strony. Jeszcze raz powtórzę. Bardzo dobrze przygotowana prezentacja – i ta w wersji elektronicznej, i ta papierowa, którą państwo nam dostarczyli. Natomiast pani minister na początku podkreśliła… Coś śmiesznego, tak? Aha, OK. Przepraszam. Pani minister mówiła o tym, że przedstawi ujawnione nieprawidłowości w kontekście rekomendacji i propozycji wniosków legislacyjnych dotyczących zmian prawa i regulacji. Muszę powiedzieć, że w tej prezentacji nie znalazłem takiego tabelarycznego zestawienia tych wszystkich zmian w prawie, które należałoby w najbliższym czasie wprowadzić, a Komisja i parlamentarzyści… W szczególności Komisja do Spraw Kontroli Państwowej jest do tego chyba najlepszym miejscem. Dlatego zapytam panią minister, czy może jest takie zestawienie i czy można ewentualnie prezentację o nie uzupełnić. Czy można podsumować te wszystkie zmiany, które bez wątpienia są potrzebne, a które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom Państwowej Inspekcji Pracy i państwa polskiego, by uszczelniać ten system? Bardzo proszę, pani minister.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, po każdym rozdziale w tym grubszym materiale, który został dostarczony członkom Komisji, opisane są te wnioski legislacyjne. Natomiast w prezentacji, z uwagi na ramy czasowe i wielość tego materiału, ich nie przedstawialiśmy z punktu widzenia brzmienia tych wniosków, ale znajdują się one w materiale.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Bardzo dziękuję za to wyjaśnienie, pani minister.

Zatem otwieram dyskusję. Proszę o ewentualne pytania. Jest pierwsze pytanie. Bardzo proszę, pan poseł Przemysław Witek.

Poseł Przemysław Witek (KO):

Dzień dobry. W pierwszej kolejności gratuluję państwu takiej dobrej reakcji na to, co się zadziało na rynku pracy. Ta kontrola mieni mi się niczym kontrole, które w anglosaskim systemie dobrze działają, ale w związku z tym mam jedno pytanie, bo mamy tu podsumowane lata 2022–2023. Czy państwo planują i czy mają w planie pracy takie cykliczne podejście do zagadnienia? Jak wiemy, sytuacja na rynku pracy jest dynamiczna, ale w tej części ona będzie się utrzymywać.

Druga refleksja w zasadzie w odniesieniu do tego, co powiedział pan przewodniczący Kostuś. Bardzo lubię z panem przewodniczącym pracować, bo on zadaje w zasadzie

wszystkie pytania, które chciałem zadać na drugim miejscu. A to pytanie dotyczyło wniosków de lege ferenda, czyli o prawie nieuchwalonym, ale tę odpowiedź już otrzymałem, bo rozumiem, że jak się wczytamy wnikliwie, to po każdym rozdziale wnioski o zmianę prawa będą zawarte.

Tylko tyle. Dziękuję przy okazji też całemu państwa zespołowi, bo wiem, że wszyscy się ciężko napracowali. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Bardzo dziękuję, panie pośle. Czy pani minister chciałaby od razu odpowiedzieć? Czy pan dyrektor? Pani minister, bardzo proszę.

Główny inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Oczywiście z przyjemnością odpowiem na pytanie. Dziękuję za pozytywne informacje na temat naszej prezentacji. Rzeczywiście jest to ogrom pracy nie tylko mój i moich zastępców, ale całego zespołu, jak i też okręgowych inspektoratów pracy, które uczestniczą w tej strategii.

Natomiast jeżeli chodzi o kontynuację, to my tę strategię realizujemy na bieżąco również w roku 2024. Staramy się aktywnie odpowiadać na potrzeby tego, co się dzieje na rynku pracy. Jako przykład tych działań mogę państwu podać, że oprócz uczestnictwa w zespołach międzyresortowych i działaniach, które mają na celu zmiany legislacyjne pod kątem tego, żeby rynek pracy był bezpieczny dla wszystkich użytkowników, którzy się tutaj znajdują, również dla cudzoziemców, prowadzimy działania mające na celu odpowiadanie na potrzeby cudzoziemców, którzy tutaj przyjeżdżają nie tylko z Ukrainy. W ostatnim czasie spotykam się zarówno z ambasadorami Argentyny, Kolumbii, Meksyku, jak i z konsulami. Wypracowujemy różne rekomendacje i rozwiązania dotyczące tego, jak chronić na tym rynku obywateli państw trzecich. W związku z tym to są stałe zadania PIP, które staramy się dostosowywać też do tego, co obserwujemy pod kątem napływu cudzoziemców. Strategia ukraińska jest realizowana na bieżąco, bo to jest największa grupa pracowników, natomiast co do innych narodowości, to tutaj w zależności od tego, jakie identyfikujemy potrzeby. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Dziękuję. Czy odpowiedź pana posła satysfakcjonuje?

Poseł Przemysław Witek (KO):

Tak, oczywiście. To znaczy mnie tak. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Dziękuję bardzo. Czy są…

Poseł Przemysław Witek (KO):

Nie wiem jak pan Szarama, bo on tu coś podpowiada.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Czy są pytania albo głos w dyskusji? Pan przewodniczący Szarama, bardzo proszę. Tak, pan przewodniczący Szarama.

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Jestem usatysfakcjonowany.

Przewodniczący poseł Tomasz Kostuś (KO):

Usatysfakcjonowany? Wspaniale. Bardzo się cieszę. Czy są jeszcze jakieś pytania? Nie ma.

Zatem w imieniu pana przewodniczącego Sawickiego i z jego upoważnienia chciałbym stwierdzić, że porządek posiedzenia został wyczerpany. Informuję również, że protokół posiedzenia z załączonym pełnym zapisem jego przebiegu będzie do wglądu w sekretariacie Komisji w Kancelarii Sejmu. Zamykam posiedzenie.

Dziękuję bardzo zaproszonym gościom za aktywny udział w posiedzeniu Komisji. Dziękuję bardzo.